

Remissyttrande om museiutredningens betänkande ”Ny museipolitik SOU 2015:89”

Kulturnämnden i Helsingborg har mottagit betänkande *Ny museipolitik* (SOU 2015:89). Kulturnämnden bedriver en omfattande museiverksamhet inom ramen för Helsingborgs museers verksamhet.

Helsingborgs museer består av Fredriksdal museer och trädgårdar, det medeltida borgtornet Kärnan samt Kulturmagasinet. I organisationen finns även den stadsantikvariska verksamheten samt förvaltning och utveckling av stadens offentliga konst. Museet samverkar med Dunkers kulturhus utställningsverksamhet (kulturhistoria, samtidskonst). Under 2015 gjordes sammanlagt ca 240 000 besök på dessa anläggningar. Till detta kommer ca 215 000 besök till Helsingborgs museers digitala plattformar. Helsingborgs museisamling består av ca 200 000 föremål, över 1 miljon fotografier, samt biologiska samlingar bestående av kulturväxter och lantrasdjur. 73 000 föremål och 76 000 fotografier finns tillgängliga via internet. Museet har även regionala uppdrag som svarar mot Region Skånes kulturmål.

Vision *Helsingborg 2035* är vägledande i stadens mål- och resultatstyrning. År 2035 ska Helsingborg vara en skapande, pulserande, global, gemensam och balanserad stad för både människor och företag. Kulturnämndens mål är att det ska finnas ett öppet och inkluderande klimat för kultur och bildning, att kulturen ska vara tillgänglig samt att barn och unga ska ha möjlighet att uppleva och skapa kultur. Helsingborgs museiverksamhet är en väsentlig del av stadens arbete för att nå målen och uppfylla visionen. Förutsättningarna för att bedriva museiverksamhet är därför av stor betydelse för staden och invånarna i Helsingborg.

Kulturnämnden har beslutat att lämna följande yttrande:

Sammanfattning

Kulturnämnden i Helsingborg anser att utredningens arbete har medfört att museiväsendet har förts tydligt in på den kulturpolitiska agendan, vilket är positivt. Dock skulle kulturnämnden önskat att kommunala museer varit mer inbegripna i utredningens beredningsarbete.

Kulturnämnden ställer sig i huvudsak positiv till införandet av en museilag. Den föreslagna lagens museibegrepp är dock bristfälligt och bör anpassas till den internationellt vedertagna definitionen. Det är också nödvändigt att frågan utreds vidare eftersom det föreliggande förslaget inte tar tillräcklig hänsyn till frågor om kompatibiliteten till kommunallagen och det kommunala självstyret.

Kulturnämnden ser det som positivt att utredningen värnar om museernas roll i kunskapsproduktion och möjligheterna att bidra till forskning. Det efterfrågas däremot bättre samverkansformer med centralmuseerna, samt att det föreslagna statsbidraget även bör omfatta samverkan med universitet och högskolor samt uppdragsarkeologins aktörer.

Kulturnämnden anser det inte nödvändigt att införa en särskild myndighet för museer och utställningar. Istället bör befintliga myndigheter på området få tydligare uppdrag.

Eftersom det i Helsingborg bedrivs friluftsmuseiverksamhet av nationell betydelse vill kulturnämnden särskilt framhålla att friluftsmuseernas särskilda förhållanden måste beskrivas bättre i dokument som gör anspråk på att tala om museiverksamhet i generella termer.

Utredningens bakgrund och innehåll

Regeringen tillsatte i januari 2014 en utredning i syfte att ”*göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem*”. I februari 2015 fick utredningen tilläggsdirektiv som innebar att ”*analysera och föreslå hur verksamhet och samlingar vid de centrala museerna i högre utsträckning kan göras tillgängliga för människor i hela landet*”, vilket då även inbegriper museer med regionala- och kommunala huvudmän.

Betänkandet innehåller en översikt av tidigare museipolitiska utredningar samt beskrivningar av de statliga museernas organisatoriska förändringar, uppdrag och verksamhet. Därefter följer en redogörelse för mål- och resultatstyrning av museerna. Betänkandet innehåller även en omvärldsanalys där ett antal av samtidens utmaningar för museiväsendet beskrivs. Efter att slutsatser och förslag till ny museipolitik presenterats, följer avslutningsvis beskrivningar av förslagets ekonomiska- och författningens konsekvenser.

Museiutredningens huvudförslag

Utredningen pekar på att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Den politiska styrningen bör bli tydligare när det gäller de principiella utgångspunkterna och ha en mer övergripande inriktning än vad som är fallet idag. Det argumenteras för att utgångspunkterna för det allmännas stöd till museerna behöver bli tydligare. Men att museerna samtidigt också måste ges större ansvar att förverkliga sina uppdrag.

Ett av utredningens huvudförslag är införandet av en *museilag* som ska omfatta alla offentligt drivna museer. Lagen ska säkerställa museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället och museernas ansvar att förmedla reflekterande förhållningssätt till historien och omvärlden. Lagen ska också tydligare styra, genom samverkan och spridning, så att medborgarna får tillgång till museernas verksamhet.

Utredningens andra huvudförslag är inrättandet av en ny *myndighet* för att främja hög kvalitet, säkerställa statistik, följa upp museiverksamheten samt fördela bidrag.

Det föreslås vidare att centralmuseernas verksamhet ska kvalitetsgranskas genom *kollegial granskning*, inrättande av ett nytt *statsbidrag för samverkansprojekt*, mer *konsekvent och bättre anpassad styrning* samt bättre möjligheter för de statliga museerna att använda *avgiftsinkomster*.

Remissyttrandet är disponerat utifrån betänkandets huvudförslag. Kulturnämndens synpunkter på utredningens förslag berör huvudsakligen förändringar och förhållanden som berör lokal museiverksamhet.

Förslag till museilag

I Sverige finns sedan länge en arkivlag (1990: 782) och en bibliotekslag (2013: 801). I de nordiska grannländerna liksom i flera andra europeiska länder finns också lagar som styr museernas arbete. Med detta i beaktande framstår det som rimligt och genomförbart med en museilag också i Sverige. Utredningen föreslår att en svensk museilag ska *"innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet, det vill säga alla offentligt styrda museer som har avlönad personal, oavsett om de har statlig, regional eller kommunal huvudman. Lagen bör inledas med en bestämmelse som anger att de allmänna museernas övergripande ändamål är att bidra till det demokratiska samhällets utveckling."*

Kulturnämnden ställer sig i princip positiv till införandet av en svensk museilag. Det är viktigt att säkerställa att kommunens museiverksamhet, i likhet med biblioteksverksamheten, är öppen och tillgänglig för alla. Lagstiftningen skulle stärka museernas demokratiska roll i samhället och deras roll att, med utgångspunkt i kulturarvsfrågor, arbeta med mångfald och representation. Det relaterar till FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna, om allas rätt att aktivt delta i kulturaktiviteter.

Kompatibiliteten till annan lagstiftning som styr kommunernas arbete måste dock beaktas, liksom det kommunala självstyret. Vi ser inte att betänkandet i sin nuvarande utformning innehåller tillräcklig tyngd kring dessa frågor.

Kulturnämnden vill att museilagen hanterar relationen mellan kommunal museiverksamhet och kommunal förvaltning. Denna relation är tydlig i kulturmiljöarbetet, där museets stadsantikvarie handlägger ärenden för kulturnämnden, deltar i planarbeten och remissyttranden etc. Kulturnämnden anser att konsekvenserna av förslaget till museilag för denna typ av verksamhet, på framför allt kommunala museer, bör tydliggöras.

Kulturnämnden anser att frågan innehåller flera aspekter som måste utredas vidare innan beslut fattas. Det är skillnad på statlig kulturpolitik och kommunal kulturpolitik och det går inte att med lätthet låta samma regelverk gälla för verksamheter med olika huvudmannaskap.

Det hade även varit önskvärt om utredningen hade beaktat de lokala museernas roll i förhållande till uppdragsarkeologins aktörer. Kulturnämnden anser att museer har bättre förutsättningar att tillgängliggöra uppdragsarkeologins resultat för allmänheten, och att denna rollfördelning samt samarbetsformerna bör regleras i museilagen och kulturminneslagen.

Museidefinition

Den definition av museum som föreslås gälla lyder: *"en institution som bedriver utställningsverksamhet som är öppen för allmänheten och som har avlönad personal"* (§ 2). Denna skrivning skiljer sig från den vedertagna definition av museum som finns hos ICOM (International Council of Museums) och som är internationell standard: *"en*

permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvarar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och nöje – materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld.

Museidefinitionen som utredningen föreslår får konsekvensen att väldigt många institutioner som arrangerar utställningar får status av museer. Detta gör att lagen riskerar att bli luddig och ändamålslös. Förslagets fokus på utställningsverksamhet väcker frågor om hur friluftsmuseer som Skansen och Fredriksdal museer och trädgårdar ska betraktas i lagens mening. Friluftsmuseer kan ses som stora utställningar i sig. Men där arrangeras inte alltid utställningar i den mening som betänkandet ger uttryck för.

Av dessa skäl föreslår kulturnämnden att ICOM:s sedan länge vedertagna definition av museum ska vara gällande också i en eventuell svensk museilag.

Kunskapsuppbyggnad

Museilagens huvudsyfte är att uttrycka de allmänna museernas fria ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån. Museerna ska utan hinder, och med utgångspunkt från sitt verksamhetsområde, granska samhället och lyfta kunskap som är av betydelse och relevans i dagens samhälle. Denna hållning är i grunden positiv och relaterar, på samma sätt som åsyftas i bibliotekslagen, till yttrandefrihet och fri åsiktsbildning. Frågan relaterar emellertid inte bara till politisk styrning, utan även andra intressen som kan påverka museernas professionella integritet.

Det saknas även sanktionsmöjligheter knutna till lagen. Det är rimligt att det finns samma förutsättningar i en museilag som i biblioteks- och arkivlagstiftningen.

Utredningens fokus ligger på museer som förvaltare av föremål, producenter av utställningar och arrangemang samt som besöksmål (både fysiskt och digitalt). Utredningen använder konsekvent uttrycket *kunskapsuppbyggnad* för att beskriva hur museer arbetar som kunskapsorganisationer. Detta uttryck indikerar att det finns ett slut på kunskapsuppbyggnaden; när den så att säga är färdigbyggd. Mer konstruktivt hade varit att använda uttrycket *kunskapsproduktion* eftersom det då blir tydligt att kunskapsproduktionen är en ständigt pågående process som aldrig kan anses som avslutad. En sådan terminologi ansluter också bättre till vad som är gängse inom forskningen. Detta är inte minst viktigt om man vill att museer och forskning ska ha bättre utbyte av varandra än vad som är fallet idag.

Utredningen berör på flera ställen i betänkandet relationen mellan forskning och museer. Detta har i flera decennier varit ett diskussionsämne, såväl internt i musei- och universitetskretsar som i media. Kvalitativ vetenskaplig forskning kräver en miljö av en viss omfattning och därför är det sällan som museer är en lämplig forskningsmiljö. Just de centrala museerna utgör dock undantag eftersom de ofta har flera disputerade personer bland sina anställda, har forskningstraditioner samt har tillgång till särskilda forskningsmedel från Kulturrådet.

Forskningskompetens är av stor betydelse för museisektorn generellt. Museerna är i ett paradigmskifte där tidigare upparbetad kunskap om samlingar och kulturarv be-

höver kompletteras med ny. Det finns ett behov av grundforskning. Alla museer brottas inte minst med utmaningen att ta fram ny kunskap som relaterar till samtids- och dåtidens mångfald med förankring i lokalsamhällena. Disputerade medarbetare finns även i museiorganisationer med kommunala- och regionala huvudmän. Rekrytering av fler är en viktig del av framtidens kompetensförsörjning. Kommunala- och regionala museer måste därför i högre utsträckning än vad som är fallet idag göras till en *nödvändig* del av centralmuseernas forskningsmiljöer samt ges större tillgång till forskningsmedel från Kulturrådet.

I kapitel 7:2 avhandlas de centrala museernas forskningsuppdrag. Det beskrivs som tudelat; dels att skapa förutsättningar för andras forskning och dels att "*vetenskapligt bearbeta inte bara de egna samlingarna utan också samlingar som finns hos andra statliga aktörer*" (s 175f). En invändning måste riktas mot denna formulering. Utredningen har här fokus på samlingar som forskningsobjekt. Men naturligtvis kan och ska museers forskningsprofil ha en bredare inriktning än att vara riktad specifikt mot samlingar. En lämpligare formulering hade varit att museer ska vetenskapligt bearbeta företeelser av relevans för sin verksamhet. Som exempel på forskning av relevans kan nämnas undersökningar av användarna, vilka de är och hur de brukar museet, vilka effekter museets verksamhet har på både lokalsamhälle och på samhället i stort, och så vidare. Häri inryms dagsaktuella frågor relaterade till representation och mångfald.

I utredningen betonas att museerna ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad samt ha hög kompetens inom sina ämnesområden. De traditionella museiämnena (arkeologi, etnologi, konstvetenskap, etc.) som identifieras i betänkandet, är emellertid inte tillräckliga för att bedriva relevant museiverksamhet. Betänkandet uppmärksammar inte att det krävs en större ämnesmässig bredd och större professionell mångfald för att stärka museerna som kunskapsinstitutioner. Till exempel pedagoger, biologer, utställningsproducenter, digital expertis, projektledare, utredare, med mera. Inte minst krävs en bredare rekryteringsbas och representation i medarbetargrupperna för att öka museernas kompetens att producera angelägna utställningar och bedriva en publik verksamhet som når alla i samhället. Ur ett demokratiskt perspektiv måste museerna vara kapabla att arbeta med allas berättelser och minnen utan att göra selektiva urval.

Samlingsförvaltning

Museers roll som förvaltare av föremålssamlingar är central för utredningen. Fredriksdal och landets övriga friluftsmuseer har dock inte samlingar i det avseende som betänkandet beskriver. Det är önskvärt att utredningen beaktar friluftsmuseernas speciella förutsättningar och arbetsområde med levande samlingar och det speciella ansvar inför framtiden som detta innebär. Kulturnämnden menar att arbetet med levande samlingar är ett väsentligt sätt att verka för att minska människans miljö- och klimatavtryck och skapa ett hållbart samhälle.

Ett av de förslag i utredningen som har fått mest uppmärksamhet rör gallring i de statliga museernas föremålsbestånd. Något som avses regleras i lagstiftning. Här är det mycket viktigt att betona att det rör just de centrala museerna. Inte museer överlag. Varje huvudman äger rådighet över hur bestämmelser om både förvärv och gallring av föremål ska göras. Eftersom inriktningen hos de centrala museerna kan bli

normerande för övrig museiverksamhet i landet är det av stor vikt för museiväsendet som helhet hur de statliga museerna hanterar sina samlingar och hur frågor kring gallring formuleras i en lagtext.

Det finns inget förbud idag för museer att gallra föremål. Detta görs kontinuerligt på alla museer. Med varje enskild verksamhets policy och regelverk i botten. Den vinst som gallring synes medföra (till exempel ökat utrymme i magasin) måste ställas i relation till den arbetsinsats och därmed kostnad som är förenad med en gallringsprocess. Helsingborgs museer arbetar utifrån en förvaltningsplan som är förankrad i både verksamheten och på den politiska nivån. I den är regler för både nyförvärv och gallring fastslagna.

Museers verksamhet förknippas i allmänhet med fokusering på förflutenhet och förgången tid. Men all museiverksamhet är framtidsinriktad eftersom förvaltandet av samlingar görs för att dessa ska fortleva in i framtiden. Museernas samtidsdokumentation görs sällan som aktionsforskning (för att påverka de förhållanden som dokumenteras), utan snarare för att framtida generationer ska få en så heltäckande bild som möjligt av den samtid som är nu. Genom samtidsdokumentation och föremålsförvärv skapas underlag för framtida historieskrivande. I det perspektivet framstår utredningens formuleringar om avyttring och kassation av föremål som aningslösa och historielösa. Formuleringen om föremål som *"inte behövs för verksamheten"* inbjuder till vantolkningar. Det är omöjligt att veta vilka behov framtiden har av föremål och kunskap. De senaste årens forskningsintresse för materiell kultur är ett exempel på kunskapsprocesser som hämtar sin empiri från objekt som kanske *"inte behövs för verksamheten"*. Det går aldrig att förutse vilka behov och intressen som museiverksamhet och forskning i framtiden kommer att utgå från. Men det vore mycket olyckligt om kortsiktiga behov tillåts styra vilka objekt som gallras. Därför måste skrivningar om samlingsförvaltning i en lagtext ha just förvaltandet i huvudfokus. Inte gallring och avyttring av föremål.

Slutligen vill kulturnämnden i detta sammanhang framhålla hur museernas trovärdighet som institutioner är beroende av ett ansvarsfullt hanterande av samlingar. En alltför kortsiktig inställning till samlingarnas sammansättning och för starkt fokus på frågan om gallring riskerar att skada denna tilltro till museiväsendet. Inte bara vad avser samlingsförvaltning utan till museiverksamhet i stort.

Inrättande av en ny museimyndighet

Flera statliga myndigheter agerar idag på museiområdet – Kulturrådet, Riksställningar, Riksantikvarieämbetet (RAÄ) samt Myndigheten för kulturanalys.

Utredningen föreslår inrättande av en ny myndighet för museer och utställningar, och föreslår samtidigt att Riksställningar ska läggas ner. Den nya myndigheten föreslås få uppgifter som uppföljning och ansvar för museistatistik samt hantering av statsbidrag. Sådana uppgifter utförs idag av befintliga myndigheter. Skälet för nedläggning av Riksställningar tycks främst vara att det ger en finansiell ram för etablerandet av en ny myndighet samt att flera museer är kritiska mot Riksställningars verksamhet.

I utredningstexten nämns att det är de centrala museerna som är kritiska till Riksställningar. I fotnoter (s 295) och lite i förbifarten utan belägg nämns att *"fler på den regionala nivån [än hos centrala museer] förefaller anse att Riksställningar bedriver en värdefull verksamhet"*. Här måste framhållas att de kommunala museerna eller övriga museer överhuvudtaget inte nämns i texten. Riksställningars uppdrag är att arbeta gentemot alla typer av museer oavsett huvudman och ett beslut om att avveckla myndigheten bör inte tas på grundval av vad de centrala museerna anser om myndigheten. De regionala museernas inställning är en indikation på att det svenska museiväsendet som helhet inte delar de centrala museernas inställning i frågan. Genomslaget av Riksställningars verksamhet måste givetvis undersökas mycket grundligare än vad som har varit fallet om ett så drastiskt beslut som nedläggning ska läggas fram. Behoven från fjorton centrala museer, i huvudsak verksamma i Stockholm, kan inte göras till incitament för en sådan ändring i myndighetsstrukturen.

På flera ställen i utredningstexten framhålls likheten mellan bibliotekens verksamhet och museerna (till exempel s 82). På biblioteksområdet är det Kungliga Biblioteket som har ansvar för en lång rad nationella bibliotekspolitiska frågor. Med hänvisning till detta, och till att utredningen framhåller likheterna mellan bibliotek och museer, föreslås att de befintliga myndigheterna på museiområdet får utökade och förtydligade uppdrag att hantera de frågor som utredningen nu vill lägga på en nyinrättad museimyndighet.

Kulturnämnden bedömer det alltså inte nödvändigt att inrätta en ny myndighet för museifrågor. Mer produktivt vore att utveckla och se över uppdragen för befintliga myndigheter så att dessa uppfyller de önskemål och behov som landets samtliga museer uttrycker. Det framstår som rimligast att omformulera uppdragen för befintliga myndigheter inklusive Riksställningar så att denna myndighet får det uppdrag som utredningen vill att en nyinrättad museimyndighet ska få.

Behov av definition av besök och besökare

Det finns i dagsläget ingen allmän vedertagen definition vad ett besök är. Statistiken över antal besök till museiinstitutionerna är på detta sätt inte jämförbar. Kulturnämnden efterfrågar därför att Myndigheten för kulturanalys, eller den myndighet som i framtiden har detta uppdrag, arbetar fram en sådan definition.

Utredningen talar på flera ställen om *"besökare"*. Här tycks det vara en individ som gör ett fysiskt besök på ett museum som avses. Kulturnämnden vill framhålla att det inte längre går att tala om besökare på det sättet eftersom de flesta museer numera använder olika digitala kanaler tillsammans med traditionella media som kataloger och olika typer av analoga publikationer. En museibesökare är enligt detta synsätt en person som tar del av museets verksamhet och/eller kommunicerar med museet. Vilket kan ske på en lång rad sätt. Att hålla fast vid inställningen att besökaren är en person som gör ett fysiskt besök i museets fysiska rum riskerar att hålla kvar besökssiffror som en mätare på museets framgång. Kvalitativa mätmetoder för ett museums framgång ger redskap för förändringar och förbättringar av verksamheten på ett mycket mer genomgripande sätt och därför måste fokuseringen på den fysiska besökaren i museets lokaler nyanseras. Helsingborgs museer arbetar liksom, Dunkers kulturhus,

allt mer med dialog, deltagande och medskapande där besökaren görs till en aktiv aktör i museiverksamheten. I ett sådant arbetssätt behövs kvalitativa mätmetoder i lika hög grad som kvantitativa när verksamhetens effekter ska utvärderas.

Kvalitetsutveckling

Utredningen föreslår att det på samma sätt som inom universitetsvärlden införs ett system för kollegial granskning. I själva betänkandet anges det att detta endast skulle avse centralmuseerna. Medan det i författningsförslaget anges att den föreslagna myndigheten ska granska hela museisektorn.

Kulturnämnden är tveksam till förslaget av två skäl. Erfarenheterna från universitetssektorn påvisar att motsvarande utvärdering är kostsam och tungdriven och sällan står i relation till det man från myndighetshåll vill uppnå. Kollegial granskning är också begränsande. Många museer, däribland Helsingborgs museer, arbetar allt mer med utgångspunkt i dialog med invånare och besökare. Detta skapar relevans genom att representation i kulturarvet, som får nya innebörder och därmed demokratiseras. En granskning av museernas verksamhet bör också involvera besökare och invånare.

Statsbidrag för samverkansprojekt

I utredningen förslås att det inrättas ett nytt stasbidrag för samverkan mellan statliga, regionala, kommunala och enskilda museer (det vill säga museisektorn) kring utställningar och annan publik verksamhet. Detta ska finansieras genom en omfördelning av medel från Riksutställningar.

Kulturnämnden är positivt att det skapas reella förutsättningar för samverkan mellan olika museer. Det är också positivt att centralmuseernas verksamhet på detta sätt kan göras tillgänglig i hela landet.

För att skapa bättre förutsättningar att öka museernas kunskaps- och forskningskompetens anser kulturnämnden det angeläget att bidraget omfattar mer än museisektorn. Samarbeten som även involverar universitet och högskolor skulle på ett mycket positivt sätt gynna museisektorn. Det är också mycket angeläget att skapa bättre omständigheter för samverkan med uppdragsarkeologins aktörer. En stor del av kunskapsproduktionen kring det lokala kulturarvet är just nu fränkopplat museerna.

Konsekvent och anpassad styrning

Det är som helhet positivt att utredningen gjort en så ambitiös genomgång av de statliga museernas villkor och verksamhet. Det är dock viktigt att påpeka vikten av att en statlig museipolitik inte enbart ägnar sig åt organisationsstrukturer och former för styrning och uppföljning.

En statlig museipolitik måste också verka proaktivt och gynnande för verksamheter som, oavsett form för huvudmannaskap, kan bli nydanande och inte minst angelägna för kommande unga museibesökare eller alla de människor som nu söker sig till Sverige på flykt undan krig. För dessa grupper skulle museerna, och inte minst friluftsmuseerna, kunna utgöra viktiga resurser för skapande av en god livskvalitet och mening i en föränderlig tillvaro.

Övriga synpunkter

Under utredningsarbetet har utredningens företrädare genomfört ett antal träffar med representanter för centrala museer och läns museer. Det kan noteras att kommunala museer knappast nämns i utredningen och att uttrycken *centrala museer* och *museer* allt som oftast används synonymt. I Sverige finns ett stort antal kommunala museer som är viktiga kulturinstitutioner på sina respektive orter. En utredning som har anspråk på att beskriva det aktuella svenska museilandskapet borde naturligtvis ha inkluderat de kommunala museerna tydligare. Detta blir tydligt (exempelvis i kapitel 9) där betänkandet redogör för synpunkter från olika museinätverk, men där de kommunala museerna helt saknas.

Kapitel 3 om centralmuseernas framväxt innehåller en översikt över forskning om framförallt det svenska museiväsendet. Utredningen har där indirekt pekat ut en forskningslucka eftersom det blir tydligt hur det saknas forskning om kommunala museer. Utredningen påpekar också att "*dagens museilandskap är brokigt och dessutom i många delar outforskat*" (s 36). Bristen på forskning om kommunala museer, och utredningens obenägenhet att se denna forskningslucka, får ses som en av förklaringarna till att benämningen *museer* allt som oftast associeras med centrala museer och läns museer. Utredningen använder inte sällan benämningarna *museer* och *centrala museer* som synonymer, vilket kan sägas röja en centralistisk inställning. Utredningstexten hade blivit tydligare om prefixet *centrala* hade använts genomgående när det är just centrala museer som avses. (exempelvis s. 89)

Utredningens uppdrag har varit att arbeta med frågor relaterade till 14 centrala museer. Under utredningens gång kom tilläggsdirektiv som innebar att undersöka också hur de centrala museernas resurser skulle kunna komma landets övriga museer till del. Här är exempel på ett huvudstadsperspektiv som förtjänar att vändas på. Landets övriga museer, utanför kretsen av de 14 centrala museerna, besitter en avsevärd samlad kompetens som de centrala museerna skulle kunna dra nytta av. Det hade varit önskvärt att det, i och för sig intressanta, tilläggsdirektivet hade varit formulerat på ett sätt som hade inkluderat ett både och perspektiv i samverkan mellan lokala och centrala museer. Här vill kulturnämnden framhålla den respekterade expertkunskap som finns inom museiverksamheten i Helsingborg. Där exempelvis Fredriksdal museer och trädgårdar spelar en avsevärd roll i nationella sammanhang.

Fredriksdal ingår i nationella nätverk med genbanksbevarande av hotade husdjursraser och kulturväxters bevarande och nyttjande som mål. Museet arbetar också aktivt i åtgärdsprogram för hotade växtarter i det skånska kulturlandskapet. Verksamheten kan ses som ett illustrativt exempel på att den främsta expertkunskapen inom ett område inte nödvändigtvis finns vid ett huvudstadsmuseum.

Kristian Anderson (M)
Kulturnämndens ordförande

